

Anyanyelvoktatás támogatás nélkül

Jövőre Lund megyében is megváltozik a svéd oktatás anyagi felelősségének megosztása. Eddig a megye által biztosított anyanyelvi oktatás az iskolakörzetek igazgatóinak felelősségi körébe fog tartozni. Ez többek között azt jelenti, hogy a vegyes házasságokban született gyermekek anyanyelvi oktatásának anyagi feltételeit nem az eddigi mód szerint különtámogatásból fedezik, hanem a minden tanulónak járó alapösszegekből. Az érvényben lévő törvény szerint minden anyanyelvet tanulónak biztosítani kell az anyanyelvi tanítás költségeit. A megyei szinten született intézkedésnek megfelelően csak azok a gyermekek élvezhetnek külön támogatást, akiknek mindkét szülője bevándorló vagy ő maga külföldön született. A többiek csak úgy tanulhatnak apjuk vagy anyjuk nyelvén, ha az iskolakörzet anyagi feltételei megengedik.

Ezt a gyakorlatot eddig már több megyében bevezették. Ez törvényellenes. Úgy törvényellenes, hogy megköti az igazgatók kezét, akik kevesebb megyei anyagi támogatással rendelkeznek, lemondanak az anyanyelvi oktatás folytatásáról vagy megpróbálják kigazdálkodni a szükségeseket. A felelősség ilyenformán az állami, megyei szintről az iskolakörzeti igazgató szintjére hárul. A szülők felelősségén múlik ezután, hogy mennyire befolyásolják az igazgatóságokat, illetve milyen módon biztosítják a megfelelő oktatókat, alkalmazásukhoz az anyagiakat. Ami minket illet, valószínűleg olyan idők jönnek, amikor a magyar egyesületeknek kell majd eltartaniuk a magyar tanítókat. A stockholmi magyar hétvégi iskola bevált gyakorlata mutat kiutat a jelenlegi és jövőre várható kritikus helyzet megoldására. Lapunk eddig is és azután még inkább helyet ad az olvasó véleményeknek. Sokak véleményére számítnak az elkövetkezőkben.

Szórvány-magyarok tízparancsolata

1. Beilleszkedni igen, beolvadni nem!
2. Ne szégyelld anyanyelvedet.
3. Nemzeti ünnepeinket megtartsd.
4. Tiszteld gazdaországod szokásait, végy át belőle mindent, amit jónak látsz és ismertesd néped hagyományait.
5. Vegyes házasságban is beszélj gyermekeiddel anyanyelveden.
6. Három éves korától tanítsd anyanyelveden írni, olvasni gyermekeid.
7. Keresd honfitársaidat. Szoktasd hozzártazóidat rendszeres anyaországi látogatásra.
8. Kerüld a zagyvanyelvet. Havonként olvass legalább egy könyvet, hetenként legalább egy oldalt (levelet, naplót, stb.) írd - anyanyelveden.
9. Rendszeresen hallgass anyanyelveden rádióműsort, nézz anyanyelvű tévét.
10. Imádkozz anyanyelveden.

Nyári történetek

Elszállt ez a nyár is. Napoztunk, utazgattunk, kalandoztunk, sóhajtoztunk, és éltük hétköznapi életünket. Lapunk barátai fényképeztek, vadásztak és arattak, begyűjtöttek is. Mindenféle ilyen-olyan történeteket. Ezekből válogattunk össze látványos és olvasmányos csokrot. Tessék hozzáképzelní a nyár illatát, a tengervizek fodrát, a szellők lágy fuvallatát, a lányok, fiúk mosolyát, és sok más kellemes apróságot, amiért ez a nyár is feledhetetlenül szép volt.

Írásaink és fénykép-összeállításaink a 6-11 oldalon

Tartalom:

Jelenidő 2-4, Akik mellettünk járnak 5, Nyári történetek 6-11, Oslói Oldal 12-13, Új könyvek 14, Lélegkondozó 15, Gyermekeknek 16, Iskola 17, Konyhaművészet 18, 20, Olvasmány 19, 20.

Lapunk a világhálón: www.hhrf.org/magyarliget

ISSN 1404-7780

A Táncház harminc éve

Elrepült az idő. Belefeledkezünk saját életünkbe, akár a táncrendben sorjá-
zó táncokba a tisztelt vendégsereg, ama
három évtizeddel ezelőtti palatkai lako-
dalomban. Ott láttam és éreztem először
az ősi tánc lenyűgöző szépségét. Aho-
gyan a nyolcvanhoz közeledő Miklós
bátyám, kicsi asszonyával, Sári nénivel
járta a lassút, annál fenségesebbet azóta
sem láttam.

Ezért, amikor az anyaországból is
egyre gyakrabban érkeztek kíváncsisko-
dók, hogy megtanulják és pesti klubok-
ban hirdessék népzeneink, néptáncaink
kincseket érő szépségét, értő örömmel
nyugtáztam, hogy a romániai magyar
televíziósok Erdélyben is előbbre vitték
a táncház mozgalmat.

Akkoriban kezdtem szolgálatomat a
bukaresti magyar ifjúsági lapnál, ahol a
lehetőséget kihasználva, Matiné címmel
országjáró, fiatalokat megszólító elő-
adásokkal jelentkeztünk, amelyeknek
forgatókönyvét írva, és olykor száznál
is több szereplőt mozgatva és szervez-
ve, egyre nagyobb teret biztosítottam a
népi muzsikából ihletődő zenekarok-
nak, táncnak.

Emlékszem a szilágysomlyói előadás
kezdetét ki kellett tolnunk, mert főbb
szereplőinkkel késlekedett a busz.
Könczei Árpád, a zeneliceum diákját
kértük meg, hogy a kultúrotthon rozszant
zongoráján szórakoztassa a közönséget.
A következő Matinékon Könczei, már
mint népi táncos szerepelt. Apja,
Könczei Ádám, a Korunk munkatársá-
ként néprajzos írásokkal, népzenei kuta-
tóként jeleskedett, gyerekei erős, egész
életükre kiható indíttatást kaptak, innen
a Könczeiek máig érő jelenléte a tán-
cház-mozgalomban. Matinéinkon szá-
mos népzenei együttes alakult, nem
egynek a nevét, az akkoriban poeta-
doctusnak tisztelt főszerkesztőnk adta.
(Barozda, Ördögszekér stb.) A bukaresti
magyar nyelvű tévé Kalácsa címmel so-
roszatot kezdeményezett, amelyben a
táncház-muzsika és az eredeti, a friss
gyűjtésekből merített néptánc központi
szerepet kapott. Egy kevésbé sikerült
sportcsarnoki Kalácsa előadás után, ja-
vaslatomra és szervezésembe a tévé és
a helyi magyar nyelvű rádióadás mel-
lett, még öt magyar lap adta nevét az
újabb rendezvényhez, amit a tévések
kishitúsége miatt, már nem a nagy befo-
gadóképességű sportcsarnokban, hanem

a katonaságtól kölcsönzött tornaterem-
ben tartottunk. Akkor már akkora volt
a táncház iránti érdeklődés, hogy a
nézők többsége a földön ült, száznál
többben az utcán, a tévé közvetítő ko-
csija mellett állva, előadás végéig ki-
tartottak. Csáky Zoli, a Duna televízió
mai jeles munkatársa, vezette az elő-

adást, Balogh Ed-
gárt a néphagyomá-
nyaink ápolásának,
két világháború kö-
zötti kezdeteiről
kérdeztem, és fellép-
ett többek között
mezősegi lassút
csodálatosan tán-
colva, kedves kis
asszonyával, Mik-
lós bátyám is.

A t á n c h á z -
mozgalom útja ezek
után már megállít-
hatatlan volt. Az
akadályoztatás elle-
nére is fejlődött, és
az ország határain
is túl terjedt és
nemzetközivé vált.
Hazai és külföldi
sikerét a magyar
népzene-néptánc
magas fejlettségi
fokával, erdélyi élő
állapotával és a tu-
dományos kutatás
eredményeivel ma-

gyarázzák. Aquincumban nemzetkö-
zi diáktábor volt, szerbek, bulgárok,
lengyelek, németek, s ki tudja mifélék,
este, tábortűz mellett nótáztak. A ma-
gyarok is rádöbbenek, hogy él ben-
nük a saját zenéjük. Nemcsak zenei
mozgalomról volt szó, hanem kap-

csolódott hozzá a néptánc is. A széki táncéletről szakdolgozat készült. Székről vették a példát, a pesti klubok, nem előadást, nem táncsoport-szereplést, nem versenyt mutattak be, nem volt koreográfia, csak szórakoz-

tak. Ezek a klubok teremtették meg a majdani Táncház alapját. Megindult a táncázás képzés. Erdélyben elsőként a Könczeiek alapítottak iskolát.

A kapcsolat az anyaország és a forrás-területek között állandósult, a rendszerváltozással kiteljesült. Kialakultak a nemzetiségi táncházak, a cigány, a zsidó, sőt afrikai táncház is alakult. Kallós Zoltán neves népzenei kutatónk alapítványt hozott létre. „A néptánc, akár a népzene - összeköt korosztályokat, a lehető legkülönbözőbb embereket. Akik együtt táncolnak, énekelnek, azokat láthatatlan kötelékek fűzik össze, a ritmus kiragadja őket a hétköznapiok realitásából. Ennek a szórakozási lehetőségnek a modern formája a táncház.” A táncház - az emberiség számára szükséges, természetes életérzést, modern életfilozófiát nyújt - világszerte példaként szolgál. Koszta Árpád, az egykori matinén szereplőnek egyike, később szakember, a táncházakat jellemezve így fogalmazott: „...olyan, mint az egyházak közös összejövetele, zenei és táncbéli ökumenizmus valósul meg benne, nem kis örömeinkre.” Táncház van már mindenféle a világon.

Falun, városban, Svájcban, Ausztriában, Amerikában. És nálunk, itt Lundban is. Különleges szerencsénk, amit a helyi magyar művelődés kis-szerűsége nem láttat megfelelően, hogy itt él közöttünk az erdélyi táncházak kezdeténél bábáskodó Fodor Béla, akinek a Forrás együttes, amelynek svéd tagjai már nemcsak tanúlják a különféle népek táncait,

hanem néhányan már oktatóként tanítják is. Fodor Béla több száz oldalas gyűjteményből és filozofikus gondolatokkal teli kiadatlan munkát írt, amelyben a táncázásítás gyakorlati és pszichológiai értékeit vizsgálja. Ő az életője az erdélyi táncházakkal szorosan kialakított kapcsolattartásnak, amelynek eredményeként szinte minden évben vendégül láthatunk egy táncházban nevelkedett együttest, tudományos kutatót. A táncház sikereiben gazdag három évtizede további teendőkre ösztönöz.

Ezt a nagyszerű közösségi életet a hagyományok alapján újító, elterjedt gyakorlatnak a kiteljesítését akarnunk kell. Ideje már, hogy érvényt szerezzünk annak az elgondolásnak, miszerint a táncházat nemcsak a sikeres táncház-táborok alkalmával szüksé-

ges kiterjeszteni, de be kell vinni az iskolákba, hiszen a helyesen nevelés nagyszerű eszköze lehet.

Az évforduló alkalmából szeptember végén Csíkszeredában többnapos találkozót szerveztünk. „Igyekeztünk mindenkit megkeresni – eddig közel 2000 táncházast...” - írta toborzójában dr. Szalay Zoltán azzal a céllal, hogy valamennyi táncázás együtt ünnepelhesen. Svédországban és itt nálunk Lundban is azon kell munkálkodnunk, hogy ennek a páratlanul értékes népi mozgalomnak folyamata meg ne szakadjon, hanem az utánunk jövők gazdagítására tovább éljen és virágozzék.

Tar Károly

Merre tart a LIFS?

A Lundi Bevándorló Egyesületek Szervezete (LIFS), a legutóbbi ülésén elfogadottak szerint, több lesz, mint a bevándorló egyesületek szervezete. A jövőben mindazok számára nyitott, akik a svédországi életbe való beilleszkedésben érdekeltek. Ezek szerint a LIFS szélesebb svéd együttműködésre számíthat, és ezzel is elősegítheti az alkalmazkodási gondok napirenden tartását. A szervezethez a bevándorlók húsz különféle egyesülete tartozik: afgán, afrikai, magyar, lengyel, cseh, togói, iraki, etiopiai, román, jugoszláv, lengyel, szómáliai, kurd, szudáni, görög, mandeai. Egyik-másik nemzetiségi két szervezetet is alakítottak, így magyar egyesületből is kettő van a Lundi Magyar Kultúrfórum és az Ághegy-Liget Baráti Társaság, de az erdélyiek Transylvania egyesületében is vannak magyarok.

A LIFS kéthavonkénti lapja az Över Gränsen, ugyanezzel a címmel többnyelvű rádiót is működtet. A magyar Liget Rádió adása minden vasárnap délután négytől öt óráig hallgatható az FM 99,1 hullámhosszon. November elején indul az Ághegy Rádió. Ez az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam hangos kiadása lesz, amelyben megszólalnak a folyóirat mögé felsorakozott alkotók. Folytatásos regény, rádiójáték, zeneszerzőink legújabb műveit hallgathatjuk.

A LIFS belpolitikai munkája mellett főként a művelődésterjesztésben vállal közösségerősítő feladatokat. Ezt szolgálta a nemrég nagy visszhangot keltett a multi-kulturális bálja is. Egyesületei a nemzetiségek kulturális megnyilvánulásának fórumai, így kívánnak a lundlakossághoz közelebb kerülni és megismertetni a különféle népi hagyományokat. Népszerűsége növekvőben van, erről tanúskodnak a mostanában megtervezett változások is. A LIFS vezetőségének

lemondása alkalmával az ideiglenes vezető szerepét magyar társunk Fodor Béla Adalbert vállalta el. Mellette az Över Gränsen című lap szerkesztése, nyelvi javítása, külalakjának kialakítása is a lundlakos emberek munkáját dicséri.

Lőrinczi Borg Ágnes

Leszállás Lundban

Szeptember 9-én színház érkezett Lundba (Dél-Svédország). Egy színházi kellékekkel megrakott minibusz utánfutóval egy estére szóló vidámságot hozott magával. Észre sem vették, hogy húzták maguk után a borongós, esős, szeles őszi időt, amely aztán huzamosabb időre megtelepszik itt nálunk.

A kassai Thália Színház egy klaszikus francia vígjátékkal, Marc Camelotti Leszállás Párizsban (Stewardessek) című darabjával vendégszerepelt Svédországban a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének meghívására, s körútjuk első állomása Lund volt. Itt a Lundi Magyar Kultúrfórum szervezésében egy helyi gimnázium aulájában léptek porondra, miután két órás kemény munkával, melyből a társulat minden tagja kivette részét, becipelték és összeállították az előadáshoz szükséges kellékeket.

A történet egy vidám hangulatú párizsi lakásban játszódik le, ahol a sok ajtón keresztül a hat szereplő hol egyike, hol másika tűnik el, vagy bukkan elő, hol jókor, hol rosszkor. A helyzetkomikum magas iskolája színvonalas alakításokkal remek vígjátékot eredményezett. Három bájos légikisasszony, a gömbölyded Janet (Nagy Kornélia), eredeti, széles "amerikai" kiejtéssel, a szögletes német Hilda (Varga Livia), akinek szexuális kisugárzása rögtön megfertőzi a fiatal Robertet (Jászberényi Gábor) s végül a franciásan finom kislány Jacquelin (Šenkovič Petra), aki még mindig babákkal játszik. Három menyasszony, egy vőlegény, Bernard az élteesebb playboy (Korognai Károly), aki megpróbál bűvészkedni a légikisasszonyaival, de a szálak valahogy összekuszálódnak. A katasztrófa elkerülése érdekében ketten segédkeznek: az egyik Robert, Bernard fiatal barátja, aki bármikor és bármiben hajlandó őt távollétében helyettesíteni, vagy elterelni a figyelmet, ha éppen arra van szükség, míg végül el nem csábítja Hildát; a másik Bertha (Kövesdi Szabó Mária) a szakácsnő és a házi rendőre.

Nem tudom, hogy melyik színészi teljesítményt emeljem ki, mivel az

együttes nagyon szépen összehangolt, a játék kiegyensúlyozott, minden csattanó jól irányzott.

Csak azt tudom, hogy az előadás után még jó ideig fájtak a nevető izmaim. Hosszan tapsoltunk s csupán remélhetem, hogy viszontlátjuk még a Thália Színházat. A mintegy hatvanfőnyi közönséggel ismét lehetne számítani. Csupán szét kell majd kürtölni, hogy itt vannak újra a kassaiak. Az előadás után harminc perc állt az együttes rendelkezésére, hogy letakarítsa a színpadot és sikerült! A vidám párizsi lakás berendezése, a színpad, az öt nehéz ajtó, a világosító és hangosító berendezés ismét visszakerült az utánfutóba. Fél óra múlva jött az iskola gondnoka, mindent leellenőrzött, leoltatta a villanyt s bezárta a kaput.

Füle Erika

A félév százados évfordulóra

Készül a Lundi Kultúrfórum ötvenedik évfordulójának emlékfüzete. Az első fogalmazásban eddig elkészült szöveg, bár nem kapott nyilvánosságot (csak pult alatt kapható :-), mégis, az egyesület demokratikus szabályai szerint, véleményre érdemes.

A szerkesztőségbe küldött szöveg és vélemények figyelembevételével a következő megjegyzésekkel kívánjuk kiegészíteni, segíteni és javítani az emlékezést. Az évforduló alkalmából a lundl magyarok történetét úgy tehetnénk emlékeztetessé, ha széleskörű véleménycsere alapján készülne el az emlékfüzet. A Magyar Liget idei első számában, Tar Károly, aki már szerkesztett emlékkönyvet (Az Egyetemes Magyar Képzőművészeti Egyesületét) elkészítette az emlékfüzet vázlatát. Mivel az egyesületnek ez elkerülte a figyelmét (!), ismételtén javasoljuk ennek a vázlatnak a megbeszélését. Mert az ott felvázolt tartalomtól több témát érint a sietős fogalmazvány, de hiányoljuk a szövegből, hogy kevésbé tükrözi az egyesület szabályzatában szereplő célok eléréséért tett erőfeszítéseket. Ez a fogalmazvány feltűnően személyköz-

pontú, a szerző számos csúsztatásával és szubjektív véleményével hamis. Nem a vezetésről és a vezetőségi tagokról, hanem az olyan célkitűzésekről kellene számot adnia, mint a hagyományápolás (táncház, művelődés, könyv, a Mindentudás iskolája), a magyar nyelvű iskoláztatás („az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”), amelyről most is vita zajlik a Magyar Ligetben, a "beilleszkedni igen, beolvasni nem" - kezdeményezés, a szórakozási lehetőségek bővítése, a klubdelutának, az olvasókör, az előadások, és másféle együttlétek magyarságmegőrző szerepének hatékonyságáról. Ezeknek a pontoknak a mentén felépíthető, értékelhető az egyesület tevékenysége. És elkerülhető a kedvezményezett személyek túlzott előtérbe nyomulása, mások ténykedésének elhallgattatása, a történetek lakkozása, amely az egyesület történetének csúnya hamisításához vezethet.

A Kristianstadi Magyar Egyesület

Szüreti bált

rendezett bromöllai Népházban (Folkets Hus). Vendégeit vacsorával, kávéval, tombolákkal, szőlőkoszorúkkal és kiváló hangulattal várták

A zene megszokottan kitűnő volt :

Nosti Duo

Fátyol Tünde és Fátyol László. Az árak sem változtak: tagok 160 kr, diákok 100 kr, nem tagok 200 kr.

Gyerekeknek ingyenes volt. Az érdeklődők telefonáljanak máskor is

Gergelynek: 0456-15350

Kató János

Rovatunkban Trelleborgban lakó hazánkfiát mutatjuk be, aki magyar szövegeit az íróasztalfióknak írja. De milyen szerencse, hogy ezt teszi. Sietünk megosztani gondolatait az olvasóval,

„Egyszerű ember vagyok, aki iparkodik nagyszerűbbé válni. Van csipetnyi humorérzésem s ezzel törekszem fűszerezni a kölevest. Hogy ki vagyok, ezt még magam sem tudom. Ezért ha csak tehetem — kutakodom. Ásatásokat végzek a gondolataim között, s közben arra is figyelek, ami spontán merül fel bennem, legyen az öröm vagy bánat, nemes gondolat vagy undok előítélet. Földesztalgályos voltam. 1971-ben jöttem Trelleborgba. 10 évig dolgoztam a gumigyárban. Aztán iskolába jártam, többek között Lundban a Socialhögskolába. (Népjóléti Felsőiskola)

Most agyszerűlt gondozó vagyok. A gondolat- vagy eszmecsere nálunk nem fordul elő. De ennek is megvan az előnye, ezt nehezen belátható. Majd csak utolér a megfontolás (effertanke). Magyarul is írok, a fióknak. Majdnem mintha a falaknak beszélnék; de a betűvetés megmarad.”

A szerkesztőség ízelítőül, a következő sorokat, az olvasó figyelmébe ajánlja:

„Megszellőztettem és megáztattam gyökereimet az óhazában de gyökérverésre már nem volt időm. Nem tudom hogy ki vagyok de hogy más is lehettem volna abban biztos vagyok.

Halálfélelmében az ember (átlagosítok) menekül az élettől. Ennyi év után otthon is, és itthon is, idegen vagyok az ismeretleneknek. Ha elhúzódnék a világtól mindenkinek idegen lennék. Addig öntözgettem a jókedvem, amíg be nem csíptem. Elszoktam a favágástól; még szerencse, hogy két mogyoró bokor még nem olyan nagy erdő. Mit ér a szép gondolat, ha mások sosem hallják vagy olvassák.

Az a helyzet hogy majdnem négy nyelvet beszélek, de egyiket sem jól. Az anyanyelvem is apás. Ha arra kerül a sor, hogy írásaim újságba kerüljenek, akkor nem tudatlanságommal szeretnék dicsekedni. Van, aki átnézi őket?

Mozdulatlanul ülök, mint egy megzöldült szobrocscsa, az illatos kerteskémében.

A tojásokban és a rügyekben megkezdődött a növekedési fájdalom.

A magvető szétszórja a zsákba szorult magvakat, mint a böles eszmecsere a megrekedt gondolatokat.”

A szerkesztő

Kertész István

Nemrég töltötte hetvenedik életévét, de ötven évesnek látszik. Kemény kézfogású, sportos alkat. Fordulatos élete, ha megírná, színes kalandregény lehetne. Budapesten született. Nehéz gyermekkorra volt a budapesti zsidó fiúárvaházban. A világra kíváncsi. A színekre, az árnyakra, a művészetekre fogékony fiatalemberként fotózni kezdett.

A nemzetközi híró Angelo fényképésmester tanítványa. Elképzeléseit hazájában nem valósíthatta meg, 1956-ban elhagyta Magyarországot. Svédországba menekült és tizenkilenc évesen Göteborgban fényképészként dolgozott. Később Koppenhágában nyolc esztendeig saját fotóvállalata volt.

Azután Stockholm művészvilágának befutott fotósa lett.

Párizs következett. Itt a reklám-szakmában, a legnagyobb francia cégnél kapott munkát. Malmöben, Skandinávia legnagyobb iskolafotó vállalatát alapította.

Nyugat-Németországba, Dániába jártak fotózni. Iskolájában svédek is tanított a fényképész mesterségre.

1983-ban afrikai fotóexpedíciót szervezett. Elsősorban kávé és kakaó ültetvényeket fényképeztek. Tel Avivban börtörra volt.

Napjainkban, Malmö legnagyobb bőraru kereskedője. Nyelvtelenség is. Magyar anyanyelvén kívül svédül, dánul, németül, franciául, olaszul és héberül beszél.

Harminc évig nem járhatott Magyarországon. 1986 óta minden évben haza látogat.

Öt gyermek: két fiú és három leány apja, három unoka büszke nagypapja.

Kertész István sokoldalú, alkotó ember. A hét napjából hetet dolgozik. Arra is van ideje, hogy részt vegyen a Malmöi Hungaroclub életében.

Szalontai Éva

Otthoni gyógyfürdők

Nemrég Bükfürdön gyógyították a Svédországban, illetve Magyarországon szerzett reumátát. Szombathelytől és Sárvártól 27 km-re, Ausztria felől is könnyen megközelíthető. Az 1282 m mélységből feltörő 58 C°-os büki gyógyvíz a kalcium, magnézium-hidrogénkarbonátos termálvizek csoportjába tartozik. Magas szénsavtartalmú, fluortartalmú. A téli időszakban is több gyógyvízes medence működik. Bükfürdő a reumások kedvenc Mekkája. Gyógyhatásában a kalcium, a vas, a fluor, a jódtartalmának tulajdonítanak jelentőséget, vize ivókúráként is ajánlott. Jó hatású savtúltengés, gyomorhurut, epehólyag gyulladás, hörgőgyulladás, légcsőhurut, magas vérnyomás esetén. Bükfürdön számos jó étterem, jó szálloda várja a vendégeket. Érdemes kipróbálni! Az ausztrál emulajjal végzett speciális büki gyögmasszázs is! Kipróbáltam, kitűnő!

Szalontai Éva

Stockholm nevét Dússzigetnek is fordíthatjuk. Ebben a sok szigetre épült európai fővárosban számos élményszigetre találhatunk, ha nyári barangolásainkban elég időt szánunk a vizsgálódásra. A déli őrsváltás a királyi palotánál közismert látványosság. De amióta megújított díszegyenruhában feszítenek a válogatott katonák, érdemes közelebb férközni rejtett szépségeket is nyújtó parádéhez. Így sikerült lencsevégre kapni azt a szép és szigorú katonalányt, akinek a figyelmét mindhiába próbálta a fényképező magára vonni. A fotó címe éppen ezért óhajtás: *Nézz rám!*

Foto: Ligeti Pál

Dússzigeti meglepetések

Danderydhöz közeli, csöndes sétalóhely Ulriksdal. Néhány éve újra rendbe tették. Régen királyok látogatták a kastélyt, egy időben hadirokkantak tanyája volt. Melegházának ritkasága az orchideagyűjtemény. Oroszlán is van a parkban, a szökőkút előtt látható. Carl Milles alkotása. Fekete bőru embert számosat láttunk a látogatók között, de kettő állandó lakó. Pehr Ling: *A kerítőhálót húzó szerencsének* szobrairól van szó, akik télen sem fáznak fehér gatyájukban.

Nyomdában az Ághegy IV. kötete

A skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam 16-20. számát tartalmazó IV. kötete még év vége előtt elkészül. A nyomtatási költségeinek előteremtése azonban még várat magára. A skandináviai magyar egyesületek csekély támogatásával ez nem volna gond. Mindössze öt-öt példányra kellene befizetniük, hogy meglegyen a mindössze kétezer eurónak megfelelő összeg. Minden magyar egyesület alapszabályzatába foglalta a magyar nyelv és hagyományaink ápolását. Kultúránk támogatása nélkül ezt nem tehetik. De segíteniük kell még akkor is, ha tudjuk, hogy a szórványban élők saját erejükből képtelenek a művelődést a kívánt színvonalon szolgálni. A skandináviai magyar alkotók önzetlen munkájukkal ezt a nemes célt tűzték ki, az Ághegy ennek érdekében jött létre. Mivel, az ismert okok miatt, anyaországi segítségre az idén nem számíthatunk, az Ághegy-Liget Baráti Társaság arra kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban támogassák kiadványunk megjelenését a következő módon. Új számlaszámunkra: **PlusGiro 105 29 43-6 Ag-Borg** szíveskedjenek befizetni 180 koronát. (Tagdíj: 80 kr + IV. kötet 100 kr) Adományokat elfogadunk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük. Az eddigiekhez hasonlóan, a IV. kötetet is önköltségi áron kapja a tagság és az egyesületek.

Körvasúton

Lund-Helsingborg-Helsingør-Humblebæk-Koppenhága-Lund

RAMLÖSA

avagy milyen vizet iszunk?

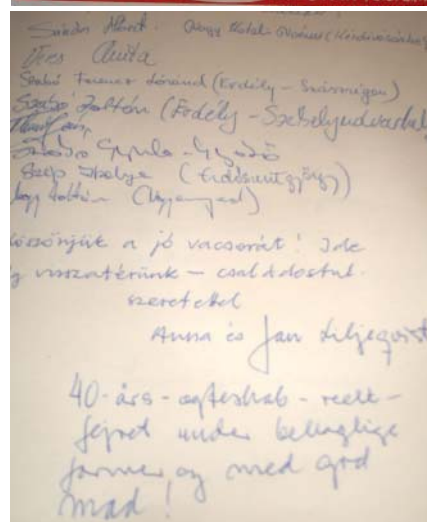
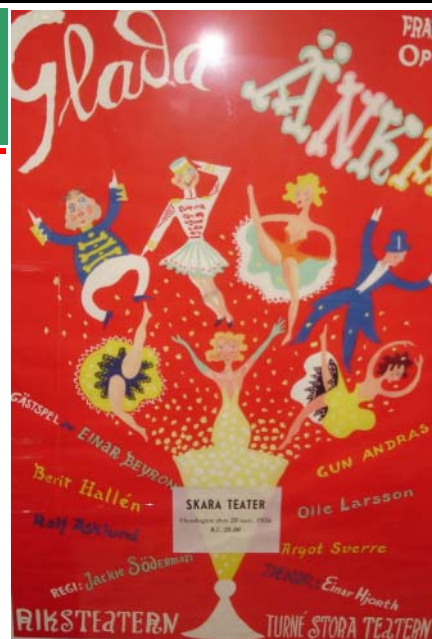
JÄRNKÄLLAN
KÄLLAN INVIGDES DEN 17 JUNI ÅR 1707 AV
PROVINSIÄLLÄKARE JOHAN JACOB DÖBELIUS.
VATTNET FRÅN SURBRUNNEN LADE GRUNDEN
TILL EN BLOMSTRANDE HÄLSOBRUNNS-
RÖRELSE I RAMLÖSA. DENNA VARADE FRAM
TILL ÅR 1973.
JÄRNKÄLLAN ÅTERINVIGDES ÅR 1901.
LEJONHUVUDET AV BRONS ÄR TILLVERKAT
AV KONSTNÄRINNAN LENA CEDERGREN.

Június 17.-e utáni napon érkeztünk a Ramlösa Brunnspark bejáratához. Nyoma sem volt az előző napi ünnepeknek, amikor a a romantikus angolpark alapításának 300. évfordulójáról emlékeztek meg. A pénztárban csücsülő egyenruhás ember szelíden mosolyogva ösztökölt a belépésre. Vonatkirándulásunkat megszakítva rövid időt szántunk a park megtekintésére, így csak sietve pillantottunk a gesztenyefákkal szegélyezett sétányok környékén sorakozó egzotikus növények dús, gazdag gyűjteményére, a kaukázusi *Pterocarya fraxinifolia*-ra, a török *Corylus columnata*-ra és a kínai *Metasequoia glyptostroboides*-re. Az évforduló alkalmából ültetett hetven facsemetét sem bámulhattuk meg, mert vonzott az a forrás, amelynek vizét éppen olyan szívesen isszuk, mint otthon a borszékít. Jacob Döbeliusnak köszönhetjük a felfedezést, aki XII. Karl svéd király katonáin figyelte meg az ásványi sókban bővelkedő forrásvíz jótékony gyomorerősítő hatását. Sajnos itt helyben nem kóstolhattuk meg a forrás vizét, de vonattunk kávézójában, a rohanás után, nagy élvezettel kortyolgattunk belőle, arra gondolva, hogy ebbe a ritka szép parkba egyszer talán még eljöhettünk az elkövetkező évek során.

Körvasúton

Lund-Helsingborg-Helsingør-Humlebæk-Koppenhaga-Lund

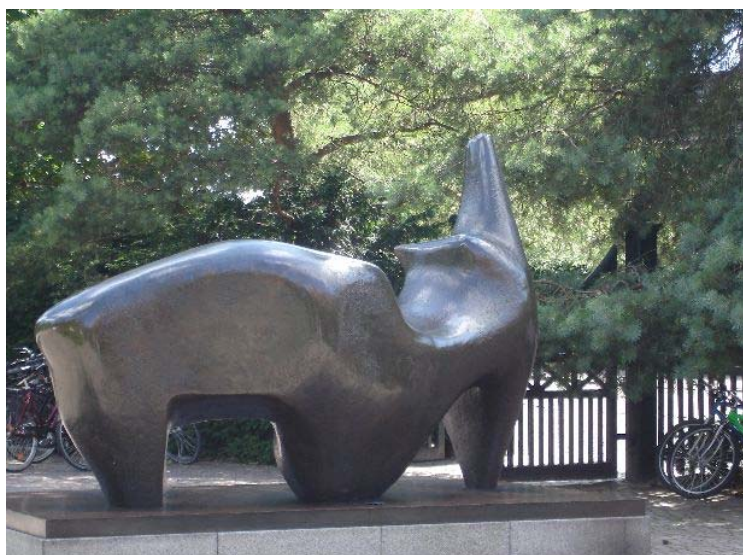
Aki Helsingborgban jár jól teszi, ha este felé felkeresi a város magyar vendéglőjét, amelynek megálmodói Csóti Attila és felesége a Vigözvegy nevet adták. Ez az egyetlen magyar vendéglő Svédországban. Különlegességei a gulyásleves, hortobágyi húsos palacsinta, lecsó és más erőspistas magyaros étek. Matyi József erdélyi faragómester készítette a bár díszítéseit. Járt itt Dévai Nagy Kamilla, Nagy Feró és még sokan mások. Szerda András zongorázik. Olvasható itt a Magyar Liget és az Ághegy folyóirat is.

Körvasúton

Lund-Helsingborg-Helsingør-Humlebæk-Koppenhaga-Lund

Helsingborgból mindössze húszpercnyi hajóútra, Hamlet hercegre vagy inkább Shakespeare –re emlékezhetünk Helsingørben. A 199 koronáért vásárolt vasúti körút egyik emlékezetes állomása ez a hangulatos kisváros. A sétálóutcáján pezsgő valódi skandináviai élet olyan megnyugtató, mint amilyenek az éjfélelőtti álmok, amelyekben nincsenek szellemek, és az ember még tudatalattijában is megfelelkezik az olyan keresztkérdésekről, miszerint érdemes „lenni vagy nem lenni?” - ez itt nem kérdés. Az élet a kastélyban gyönyörű, örízni való, és azon kívül sem megvetendő, „tenéked magyarázzam” kedves olvasó?

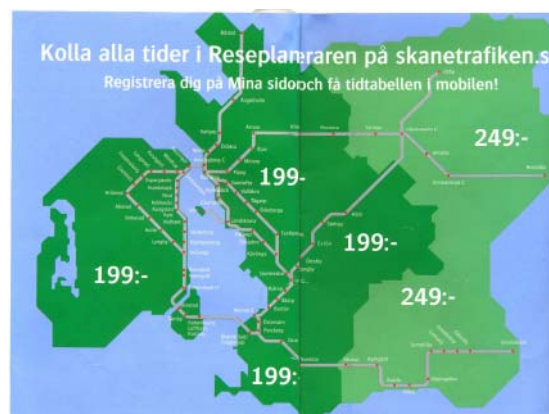

HENRY MOORE
ENGLAND 1898 - 1986

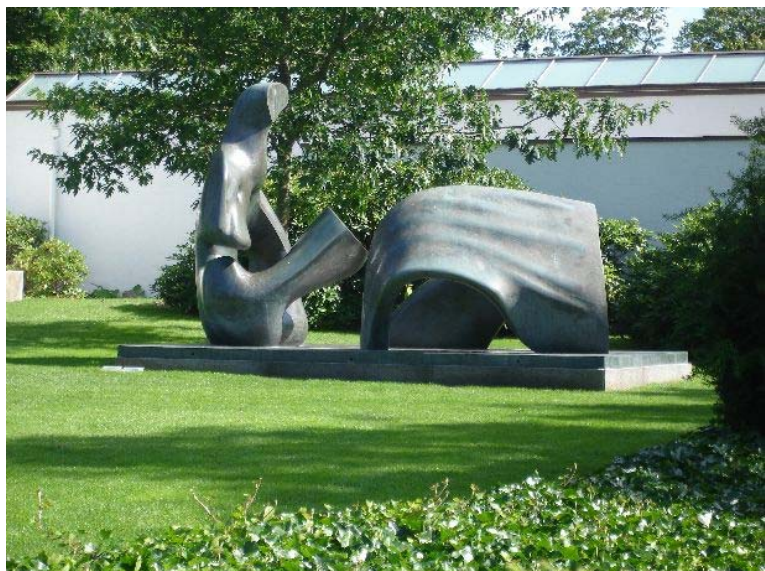
Reclining Figure, 1969-70
Liggende figur

Donation: Ny Carlsbergfondet

Körvasúton
Lund-Helsingborg-
Helsingør-Humlebæk-
Koppenhaga-Lund

Humlebæk-nél - kicsiny, jelentéktelennek tűnő állomás - feltétlenül szakítsuk meg utunkat, és néhány százméteres gyaloglás után térjünk be a Luisiana néven ismert, modern művészetek múzeumába. Már a bejáratánál megcsodálhatjuk Henry Moor *Fekvő alak* című szobrát. A tengerpartig nyúló óriási park tele van érdekesebbnél érdekesebb látnivalóval. Nemcsak az óriási vasdidik és a csontig sovány gebe szobra elgondolkoztatóak, hanem számos olyan korszerű alkotás, amelyek mind a jelenkori látásmód gyakorlatából születtek emberi világunk ábrázolásának igényével. A zezugos belső állandó kiállítások falain, többek között Picasso és Giacometti világhíres munkáiból láthatunk néhányat. Évenként 6-8 nemzetközi időszaki kiállításnak is helyet ad a múzeum. Ott-jártunkkor éppen a kortárs kínai művészetbe pillanthatunk be. A körvasúti jeggyel érkezőknek a múzeum jutányosabb belépőjegyét ad, és mindenképpen kellemes órákat biztosít kicsiknek nagyoknak egyaránt.

Dublini séta

„Isten hozta!”- ragyogott fel a stewardess arca, amikor ránk pillantott. Szokatlan volt, hogy a Dublin felé tartó repülőgépen magyarul köszöntöttek. Akármennyire is eltávolodott voltam, mégis biztonságba kezdtem érezni magam a magyar szavak hallatán, bár nem mondható, hogy akadozik a nyelvem az angol beszédétől. Loholnunk kellett ahhoz, hogy minden lássunk Dublinban. Több időnkbe tellett az Irish Writers Museum látogatása, s ez volt legértékesebb kiruccanásunk. Az Ír Írók Múzeuma, a káprázatos stílusú St. Patrick katedrális mellett fekszik, majdnem ugyanolyan kiemelkedő építkezési stílusú épületben. Jó alkalom volt az Ír írókkal és költőkkel való közelebbi ismeretségre. Mint minden múzeum ez is kiállított tárgyakkal fogadott bennünket és különleges olvasmányokkal, újságcikkek és kritikák sokaságával. Útbaigazítónk a hordozható telefonhoz hasonló készülék volt. A látnivalókról, ha az ember megnyomta a kiállított tárgy, könyv, kép, újságcikk mellett feltüntetett számot, részletes beszámolót hallhattunk. Mindez poton nyolcvan koronáért. Levelezések, írók, költők közötti barátságok és viszályok, sikerek és kudarcok: mindezek bizonyítékai sorakoztak a tárlókban. Írói portrék, alkotók életéből ihletett rajzok, festmények díszítették a falakat. Fényképek és életrajzi ismertetőik mindegyikét: James Joyce (Dublini emberek), Jonathan Swift (Gulliver utazásai), George Bernard Shaw (Pygmalion), Bram Stoker (Dracula), Samuel Beckett (Godotra várva), Edna O'Brien (Vidéki Lányok)... és így tovább. Könyvesbolt és kávézó is a látogató rendelkezésére áll csak pénzzel győzze az ember. Láttunk ott egy két ritkaságot is: Williams Butler Yeats: *A vision* (A vízió) kozmológia és történelem filozófiai írása, amely egy kísérlet terméke, amit a költő feleségével együtt végzett az automatikus írás terén. És az 1779 és 1852 között élő Thomas Moore versei, az *Irish Melodies* (Ír dalok) című kötet, amelyből megismerhetők a sajátos dalszerű költészete. Okosabban, az élményektől szédülten hagytuk el a Múzeumot, a kis épületben külön irodalomtörténeti világ tárult elénk.

Lőrinczi Ágnes

Dublin központjában tútorony áll (fenn), közelében a Joyce szobor, a templom mellett az Írók Múzeuma, Oscar Wilde pedig nem is olyan „vad” a korabeli kinagyított fotón, a szerző pedig mosolyogva áll a sarkon.

HÍREKHÍREKHÍREKHÍREK

***A budapesti Krétakör Színház a nyár elején Bergenben rendezett Fesztiváljátékokon két darabbal vendégszerepelt. Bemutatták Csehov *Sirály* című művét és Ibsen *Peer Gynt*-jét. Az Aftenposten amúgy vitriolos tollú kritikusa, Elisabeth Rygg kristálytisztaságúnak, csodálatosnak, energikusnak minősítette az előadásokat.

***Zilahy Péter író, a több nyelvre lefordított Ablakzsiráf (norvégul: Den siste vindussjiraffen, ford. Kari Kemény) című könyv szerzője részt vett a Lillehammeri Költőfesztiválon.

***Június 2.-án rendezte a Magyarok Baráti Köre (MBK) Martinovits Katalin vezetésével a szokásos oslói sétáját. Az előzetesben olvashattuk: Az érdekes történetű Schafteløkken Oslo legnagyobb faépülete, mely eredeti helyén és formájában maradt meg. Az Oslo Bymuseum (Városi Múzeum) – szintén egy érdekes múltú épület – Oslo-Christiania-Kristiania-Oslo történetét mutatja be.

*** A 75 éves Sulyok Vince költő, műfordító az alábbi szavakkal üdvözölte a Bécsi Napló 2007. július-augusztusi száma: „Sulyok Vince versei a XX. század mai magyar költészet legfontosabb értékei közé tartoznak. A Ménfőcsanakról induló ifjú az Egri Főiskola hallgatója, 1956-ban a forradalom alatt a megyei újság főszerkesztője, a Forradalmi Tanács tagja. A bukás után, hogy megmeneküljön a biztos börtönből, elhagyta hazáját Jugoszlávián keresztül és Norvégiában telepedett le... Magyarországot a távolból is hűséggel szolgálta, mint műfordító legjobb költőinkkel (Petőfi, József Attila, Illyés, Pilinszky, Weöres, Kányádi, Csoóri) ismertette meg a skandináv olvasókat és jelentős norvég költők, prózaírók műveit adta ki magyarul, mintegy hidat képezve a két kis nép kultúrája között...”

***A norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) Szent István-napi ünnepségére 2007. augusztus 18.-án került sor. Közreműködött Bendes Rita, Horváti Eszter és Sárfi István.

*** Szeptemberben Zsámbéki Gábor, a Katona József Színház igazgatója rendezésében Ludvig Holberg *Erasmus Montanus* című darabját mutatta be az oslói Nemzeti Színház. A fanyalgó kritikák ellenére nagy sikerrel, teltház előtt játszottak.

***Erzsébet Rokenes szeptember 22-23.-án árusítással egybekötött kiállítást rendezett az Asker Kultúrházban. A helyi Lion Club Blakstad támogatásával fémdíszítésű himes-tojásokat, festett selyemanyagokat mutatott be. www.ikon-egg.no/

***Szeptember 22.-én volt az MBK rendezésében Sándor Pál *Noé bárkája* című filmjének a bemutatója. A vetítés utáni közönségtalálkozón részt vett Sándor Pál rendező és Stafanovics Angéla színésznő. A film rövid története: „Adott egy pesti bérház, egy öregember, egy sok évtizedes barátság, és egy televíziós vetélkedő. Mindez pedig elég ahhoz, hogy megvalósuljon a csoda, és azok az emberek, akik addig utálták egymást, kiszakadnak a gyűlöletből, és emberi közösségé formálódnak. A magyarországi Noé bárkája egy „mocskos-gyönyörű” házat takar, a hatodik kerület szívében. Egy emelet, egy udvar, tizenhárom lakás. Lakik itt többek között rapper, költő, levetített futballista, a férjét szemérmetlenül csaló asszony, és három filmsztárnak kényszerű lánya. Ebben a házban él a nyug-

dijas mozi igazgató is, Stock Ede, aki egyedül neveli unokáját, valamint jó barátja, a nyolcvanegy éves aglegény Tóth Aurél, aki állandóan a tévét nézi otthonában, és a rendszer-váltás óta ki sem mozdult a házból.” (RTLKLUB.HU).

A főszerepeket Kállai Ferenc, Garas Dezső, Töröcsik Mari, Stafanovics Angéla, Alföldi Róbert, Kiss Mari, Bordán Irén, Kecskés Karina játszzák.

***A Nagyvilág című Budapesten megjelenő irodalmi folyóirat szeptemberi száma 5 kortárs norvég költő (Mona Høvring, Erling Indreeide, Ellen Grismo Fors, Kjartan Hatløy, Gunnar Wærness) 2007-ben megjelent kötetéből közöl válogatást Kovács katáng Ferenc fordításában.

*** A Magyar Napló (A Magyar Írószövetség lapja) szeptember 28.-án mutatta be norvég különszámát az Írószövetség budapesti klubtermében. Közreműködött Oláh János főszerkesztő, Erős Kinga kritikus, Szentmártoni János költő, szerkesztő. A norvég anyagot Sulyok Vince és Dobos Éva fordította.

*** Október 6.-án rendezte a Magyarok Baráti Köre (MBK) Kovács Ferenc 23. Filmestjét, amelynek témája az utóbbi években készült, az 1956-os eseményeket feldolgozó filmek voltak.

*** Október 10-11.-én az oslói Kortárs-dráma Fesztiválon vendégszerepelt a budapesti Katona József Színház a „Ledarálnak, eltűntem” című darabbal. Kafka *A per* című regényét Vinnai András és Bodó Viktor alkalmazta színpadra. A különleges atmoszférájú, mehökkentő színpadi produkciót Bodó Viktor rendezte.

Szerkeszti:
Kovács Ferenc
ferenc.kovacs@media.uio.no

A visszatérés

Azután, hogy egy évet tölthettem a valdresi népőiskolán, ismét visszatérhettem Norvégiába. Egész évben ezt az utazást tervezgettük édesanyámmal, mindkettőnk nagy álmát szerettük volna megvalósítani: eljussunk a Lofoten-szigetekre és az Északi Fokra. Tervünk szerint egy hónapot töltenénk északon és egyet délen. Már februárban több népőiskolára írtunk -nyári munkára- kérvényt. Választ sehonnan nem kaptunk, de nem keseredtünk el, hanem az ismerősökhöz fordultunk segítségért. Így nagyon biztatón alakult nyári tervünk, mert egy északi iskolából és tavalyi népőiskolámból is kaptunk választ és lehetőséget. Hatalmas út állt előttünk, tudtuk, ezt önerőből nem tudjuk fedezni, csak ha dolgozunk. Sajnos indulás előtt két héttel az északi iskolából lemondták a munkánkat. Ismerőseink biztatására mégis úgy döntöttünk, hogy elindulunk, abban reménykedve, hogy északon biztos találunk kereseti lehetőséget, akár még egy halüzemben is. (Később tudtuk meg, hogy csak áprilisban van ilyen jellegű idénymunka.)

Amilyen hamar csak tudtam, befejeztem egyetemi vizsgáimat, s másnap már a kocsiban ültünk. Néhány napos németországi és dániai városnézés után értünk vissza Norvégiába.

Kiderült, hogy sokat felejtettem az elmúlt év alatt, de jó érzés volt újra hallani ezt a számomra igen kedves norvég nyelvet. Lassan tudtunk csak észak felé haladni, mivel a Svédországból Oslóba vezető ut éppen felújítás alatt állt. Az Oslo, Trondheim közötti út már ismerős volt, hisz tavaly Trondheim volt a legészakibb város, ahova eljutottunk. Az idő csodálatosan meleg volt, perzselően sütött a nap. Ahogy észak felé haladtunk, a hőmérséklet nem csökkent, sőt, állandó 32 fokos meleg volt. Ez minden otthoni előrejelzést megcáfolt. Utazótáskánk legmélyén lapultak az esőnadragók és esőkabátok. Trondheim után lelassult a tempónk. Sok időt vett igénybe, míg egy-egy fjordot megkerültünk. Ezért úgy döntöttünk, hogy Bodönél átkompozunk a Lofoten-szigetekre. Utólag visszagondolva is az volt a nyár talán legszebb pillanata, amikor az éjjeli

nap narancssárgás fényében élénk tárltak a gyönyörű hegycsúcsok.

Kerestük a munkalehetőségeket, de sehol nem találtunk. Közben végimentünk Lofoten szigetén és beleszerettünk. Továbbra is kánikula volt, a tengerparton mindenki vidáman töltötte idejét, tökéletes kikapcsolódást nyújtottak a magas hegycsúcsok, a

meseszerű kék tenger fehérhomokos tengerpartjával. Mind hihetetlennek hangzana, ha nem éltük volna át. Tűráztunk, napoztunk, csónakáztunk, kipihentük az év fáradalmait.

Nagy élmény volt felmászni Stamsundi hegyre és gyönyörködni az élénk tárló csodaszép lofoteni tájban. Harstadban végre sikerrel járt egyhetes próbálkozásunk és a népőiskolai kapcsolatoknak köszönhetően másfél hétig dolgozhattunk szállás és élelem fejében. Örültünk a lehetőségnek, hiszen utunk során végig kocsiban aludtunk, forrásoknál, fjordok vizében mosakodtunk.

Nagyon megszerettük ezt a hangulatos kis kikötővárost és környezetét. Háromszor is átélhettük azt a pillanatot, amikor a nap a horizontot súrolja s újra felkelt. Már a hét elején meglátogattuk Tromsöt, majd a másfél hét leteltével indultunk tovább észak felé, fájó szívvel hagyva el Harstadot.

Útban az Északi Fok felé megálltunk Altában és megnéztük az őskori rajzokat. Mintha háromezer évet utaztunk volna vissza az időben! Nagy élmény

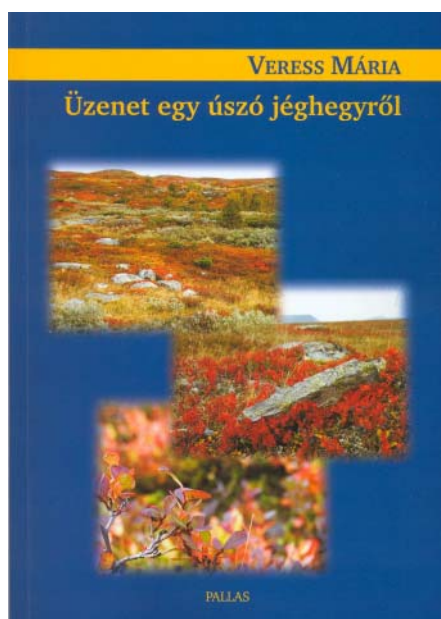
volt. Három héttel indulásunk után elértük célunkat, az Északi Fokot. Először kicsit csalódtunk, hiszen egyáltalán nem a képeslapokon megszokott látvány tárult élénk: az orunkig sem láttunk a sűrű ködben, ráadásul hideg szél fűt. Aztán beláttuk, így még hangulatosabb ez a világ végének tűnő hely.

Úgy döntöttünk, Svédországon keresztül megyünk Valdresba, ez gyorsabb és így Finnmarkot is megnézhetjük. Két nap múlva, július 19-én, már Valdresban voltunk. Két és fél hétig dolgoztunk, ami alatt több itt dolgozó ismerősünktől kaptunk meghívást. Szép délutánokat töltöttünk náluk. Munkánk végeztével megérkezett két kistestvérem is repülővel. Hétvégi kirándulásként tettünk egy kisebb körutat Sogndal felé. Az Urnes-i fatemplom, s a Feigum vízesés után elmentünk a Nigardsbrehez, Norvégia egyik legszebb gleccseréhez, majd megnéztük Lom fatemplomát is. Így két kisebb testvérem is szép élményekkel térhetett haza.

Hamar érkezett a hazaindulás napja. Nehéz volt a búcsú, de a jövőbeli találkozás reményével hagytuk el az iskolát. A következő hét elején anyukám barátnőjét, Gerdet látogattuk meg Stokkéban, akit '85-ös ösztöndíjas utazásai során ismert meg. Hatalmas élmény volt egy igazi norvég otthonban lakni. Gerd megmutatta a környéket: Tönsberg, Åsgårdstrand, Åseberg mellett még a világ végének nevezett helyre is eljutottunk. Ez az utolsó hét méltó, szép befejezése volt kéthónapos norvégiai kalandunknak. Kristiansandból Dániába kompozunk, majd Ribe, a legrégebbi dán város és Tönder, a csipkeverők városa után már Németországban voltunk. Hildesheim, Bad Kissingen és Regensburg gyönyörű városaival fejeztük be utazásunkat.

Soha nem fogom elfelejteni ezt az élményekkel teli, csodálatos nyarat, mely Istennek köszönhetően a lehető legjobban alakult.

Zsáry Noémi

Veress Mária: Üzenet egy úszó jéghegyről

Pallas-Akadémia könyvkiadó, Csíkszereda, 2007

A szerzőt – akkor még M. Veress Mária néven – az Ághegy 2. számának Rügyek rovatában, az Interneten, 2002-ben, aztán nyomtatásban az Ághegy I. kötetében *Szép halál* című írást közölve mutattuk be. Most örömmel nyugtázzuk, hogy elbeszéléseit kötetbe foglalhatta, amelyet a szerző a következő sorokkal ajánl olvasóinak.

(Ajánlás) Két nemlét közti rövid utunkat lassan olvadó, úszó jéghegyen tesszük meg mindannyian. Egy szép napon rádöbbenünk, hogy bármilyen végtelennek tűnt is az elején, egyre kisebb lesz alattunk a jégtábla, s óhatatlanul eljön az a pillanat, amikor lábunk alól kifogy a talpalatnyivá töpörödött élet, hogy visszaadhassuk önmagunkat az örök körforgásnak.

Egyre zsugorodó jéghegyemet északra terelte a történelem sodrása, oda, ahol üdőbb az ég, hosszabbak az aranyló naplementék és sötétebb a tenger, de idegenül csobbannak a fel-felugráló halak, és más nyelven sírnak fejem felett a sirályok. A fellegek viszont mindenütt megfordulnak, velük üzenek tehát nektek, kik értitek szavamat, hogy midőn nyári záporokként elérnek hozzátok, meséljenek mindarról, mi velem itt északon megesett.

Dr. Erdős Bartha István: Három ország foglya

Neptun Könyvkiadó, Csíkszereda, 2007

A Svedalában élő szerzőnek nem ez az első könyve. Önéletrajzi visszaemlékezése-sorozatból álló kötetét megelőzte, a nálunk és otthon egyaránt közismert jeles színművész női élettársa, Erdős Irma, emlékére készült kötet, valamint más szakmai és tudományos munkásságát bizonyító könyve. Új könyvének címe arra utal, hogy fogoly volt szülőföldjén és mindenütt, ahova a sorsa sodorta.

A kötet ma különlegesnek számító módon Csíkszeredán jelent meg, mégpedig az ismert mecénás Csibi István anyagi támogatásával. Hol találunk még egy olyan értő, és anyagiakat sem sajnáló üzletembert, aki nemcsak olyan közismert és olvasott írókat támogat, mint például Sütő András, akinek öt kötetét is kiadta, hanem az olyan idegenbe, mégpedig a hiedelmek szerint gazdag nyugatra szakadt Bartha Istvánt is? Az olvasók nevében: köszönet érte.

Svédországi olvasóink többek között az *Ághegy* című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyamban sorozatban közölt Bernhard Nordh: *A hódtavi újtelepesek* című regény fordítójaként ismerhetik Bartha István nevét.

Érdeklődők hívják a szerzőt. 0456 19337.

Szűcs András: Az akasztófa két oldalán

Unicus Műhely, Budapest, 2007

Az MVSZ Szent László Akadémia, a KDNP Újpesti Szervezete és a Horthy Miklós Társaság szeptemberben két helyen mutatta be Budapesten a stockholmi szerző új könyvét: a Magyarok Háza, Bolyai-termében és az Újpesti Polgári Centrum, Tükörtermében. A könyvet és a szerzőt bemutatta: Modor Ádám történész, és a kiadó Kemény András.

Az Unicus Műhelynél most megjelent kötet két művet tartalmaz. Az első a szerző távoli rokonának, Csornoky Viktornak, Tildy Zoltán kigazdapárti politikus, volt miniszterelnök, akkori köztársasági elnök vezének kivégzéssel végződő koncepció perét tárja az olvasó elé, mely per a hatalomra törő kommunistáknak ürügyül szolgált Tildy Zoltán köztársasági elnök elmozdításához. A második pedig a per kulcsfigurájának, a provokátor Szász Bélának valódi arcát mutatja meg, az olvasó elé tárva Szász életének azon részleteit, melyek Szász Béla: Minden kényszer nélkül című önéletrajzából, talán nem is véletlenül, maradtak ki.

A könyv beszerzésének lehetőségéről érdeklődni lehet a szerzőnél: 0859120195

Római magyarázatok

Szakács Ferenc Sándor rovata

„Aki felülről jön, fölötté van mindenkinek. Aki a földről való, az földi. És a földről beszél.” (Jn 3, 31-32)

Aki földről való, az földi. Nagyon találó megfogalmazás. A kicsinyesség, mohóság, irigység, istentelenség birodalma csakis a földről, vagyis az embert „boldogabbá” tevő adalékok széles skálájáról szól. Az a valós, amit megfoghatok, amit elkölthetek, amit magamnak felhalmozhatok. Semmi mással nem kell törődnöm, elvégre „mindenki” így csinálja. Az újonnan hazánkba is betörő mainstream ideológia szerint a fogyasztás határozza meg az ember értékét. Az ember annyit ér, amennyit birtokol (ennek az embertelen fogyasztói modellnek a kialakulására Erich Fromm már 40 évvel ezelőtt felhívta a figyelmet – l. „Vom Haben zum Sein”). Elenjárók jelennek meg a fogyasztásban, és ezt a média olyan professzionálisan tárja a társadalom elé, hogy rövid időn belül mindenki ezen modellek mintájára szeretné formálni fogyasztási szokásait. Az élenjárók házai, jachtjai, luxusautói arra ösztönzik a társadalom nagy részét, hogy fogyasszon, fogyasszon és fogyasszon.

„Aki felülről jön, fölötté van mindenkinek. Aki a földről való, az földi. És a földről beszél.” (Jn 3, 31-32)

A valóság viszont teljesen más. Míg néhányan úsznak a gazdagságban, addig az emberiség többsége megfullad a szegénységben, erőszakban és környezetszennyezésben (The West And The Rest). Elég, ha arra gondolunk, hogy planétánkon naponta 24 ezer ember adja fel a küzdelmet és hal meg éhhalálban, mert nem sikerül előteremtenie a biológiai fennmaradásához szükséges táplálékot. A körülöttünk levő új világrend fékevesztett rendszer. Egyre többször nyilvánosságra kerülnek olyan információk az eddig nagy tisztelőben álló vállalatokról, miszerint világszerte munkatáboroként működő üzemekben, rabszolgabéért és embertelen körülmények között dolgoztatnak embereket azért, hogy profitjukat minél jobban tudják maximalizálni. Olajtársaságok teszik tönkre az őserdők folyóit, tudatosan gyilkolnak meg embereket, irtanak ki kultúrákat, állatfajokat és növényeket. Miközben a nyugati világban a gyógyszeripar hajhullás elleni- és potencianövelő szereket állít elő és ad el hatalmas pénzért, addig a HIV- fertőzött afrikaiak millióitól tagadják meg az életmentő orvosságot.

„Aki felülről jön, fölötté van mindenkinek. Aki a földről való, az földi. És a földről beszél.” (Jn 3, 31-32)

Társadalmunkban is tombol az új mainstream ideológia: adósodj el, foggyassz, vállald a kockázatot, meglátod, jobban fogsz élni... Hiszen úgyis az vagy, amid van, mindegy, hogy mit tanultál és mit tudsz. Az agresszív reklámkampányok, a banki hitelek óriási tömegek eladósodását idézik elő. A média pedig hallgat arról, hogy tömegek váltak új rabszolgatartó rendszerek foglyaivá. Sztárokká lépnek elő butaságukról híres médiaszereplők, miközben a stressz, félelem, tudatlanság, fogyasztási örület eluralkodik az embereken. A nemzeti összetartozás élményét évtizedek politikája gyengítette meg. Ezek a faktorok egyre növekszik az elhalálozók számát. Modern világunkban viszont ez természetes: aki-

nek nem sikerül gyorsan meggazdagodnia, az elpusztulhat. Akinek nem sikerül annyi pénzt felmutatnia, hogy kifizesse az egészségügyi szolgáltatásait, az szintén elpusztulhat. Csak az ér valamit, aki sokat dolgozik (profittermelő automataként növelve mások nyereségét), sokat fogyaszt... ha pedig kidől, jön helyette a következő.

„Aki felülről jön, fölötté van mindenkinek. Aki a földről való, az földi. És a földről beszél.” (Jn 3, 31-32)

Az értékek negatív ártértékelődése megállíthatatlan folyamatnak látszik. Mégis vannak még biztos pontok, melyekbe fogózkodva legalább saját életünkben változást idézhetünk elő. Fromm azt tanácsolja, hogy a mohósághoz és illúziókhoz láncolt értelemmel való megelégedés helyett (amely koholt szükségleteink kielégítését szolgálja) próbáljuk értelmünket fejleszteni (Entwicklung der Vernunft), és a körülöttünk zajló folyamatokat megérteni. Aki a mesterségesen gerjesztett szükségletek rabja, az elveszíti azon képességét, hogy objektíven szemlélje a világot és teljesen kiszolgáltatott lesz.

A MAGYAROK TÖRTÉNETE-9

Történelmünk furcsaságai közé tartozik, hogy két hosszabban uralkodó királyunk között, alig észrevehetően, egy olyan is volt, aki csak kis ideig uralkodott. Talán ezért nevezték Kis Károlynak. Merthogy csak 39 napig volt a magyarok királya. Miután az Árpád-ház férfiágon megszakadt, V. István dédunokájának, az 1267-ben a nápolyi a fejére tették a koronát. A magyarok nem tudtak mit kezdeni nevével, ezért Károly Róbertnek nevezték. Fia, Nagy Lajos követte a trónon, akit 1370-től a lengyelek is királyuknak tudhattak. Lajos ötvenhat évesen – ma úgy mondanánk fiatalon – meghalt. Felesége Erzsébet és lánya, Mária uralkodott. Máriát tizenegy éves korában, apja temetése utáni napon, a magyar urak és az egyház bejegyzésével és közreműködésével megkoronázták. Másodszor pedig, számos bonyodalom után, amikor házasságot kötött Luxemburgi Zsigmonddal, és vált királynővé. Zsigmond, IV. Károly német-római császár fia volt, s mert nagyon akarta, német-római császársága mellé megszerezte a magyar és a cseh királyságot is. De miután diplomáciai úton elérte, hogy eljegyezhesse Máriát, aki az anyja tanácsára meggondolhatta a dolgot. Zsigmond nem sokat teketóriázott, csapataival betört magyar földre. Házasságát megkötötte, de vissza kellett húzódnia, mert a magyar urak egy részének nem tetszett a nőuralom. Azt mondták nem asszonykézbe való az ország kormányzása. Így került szóba, hogy a nápolyi királyt hívják meg a trónra. Kis Károly pedig hadseregét Nápoly védelmére hátrahagyva, hű emberei élén jött, és találkozott a Erzsébettel és Máriával. Feljegyezték róla, hogy hálátlan természetű volt, még az őt megkoronázó pápát is megtámadta, amiért a pápa kiátkozta. Szép beszédű lehetett, mert mézes-mázos szóval rávette a magyarokat, hogy támogassák királlyá koronázását. Aki hívéül szegődött annak jutott valamilyen főúri méltóság.

Sírt Mária királynő, de mit tehetett. „Atyámnak engem jogosan megillető koronáját meg nem tagadhatom. Tegyetek úgy, a hogy akartok, mondta durcásan, és azért könnyörgött, hogy életét meghagyják, s ha száműzöttként is, de urához elmehessen. Így történt, a két királynő Budán lakhatott, amikor Kis Károlyt Székesfehérváron az év utolsó napján megkoronázták.

De a következő év első hónapjában megváltozott a magyar urak véleménye, akik jól jártak az új király szolgálatában, úgy vélték, hogy nem jártak jól, akik pedig ellene voltak, még inkább győzködtek, hogy Kis Károly nem való magyar királynak. Az egyik napon aztán a királynők beszélni óhajtottak az új királlyal. Beszélgetés közben berohant legfőbb hívük Forgács Balázs és megsebesítette a királyt. Rádásul még el is zárták. De hű emberei rendet teremtettek és kiszabadították fogságából. Erzsébet és Mária kimagyarázták maguk, hiszen rokonuk volt a király, de aztán orvosságként hashajtóval kezelték, ettől végképp legyengült és meghalt. A királynők pedig menekültek a király emberei elől. De utolérték őket, és védőiket lemészárolták, a királynőket levetkeztették és börtönbe vetették. Ott Mária anyját megfojtotta Horváti János bán. Őt életben hagyták és, amikor férjét Zsigmondot magyar királlyá koronázták, ismét királynő lett. De nem

Kovács Mihály festménye Gara nádor hősiességéről

sokáig, mert egy vadászaton balesetet szenvedett. Huszonnégy éves volt és várandós.

Zsigmond királynak később is meggyűlt a baja a nővel, de erről majd legközelebb.

Az idegen uralkodók szövevényes hatalmi villongásait látva, ide kívánczik a kérdés: hol voltak, mit tettek, hogy éltek és mit reméltek a magyarok? Erről bizony nem sokat árul el az uralkodókat felsorakoztató történelem. Ezért a magyar történelem iránt érdeklődőknek jól teszik, ha a királyainkról szóló történetek mellett, legendáinkat, nagy íróink regényeit, költőink balladáit is hozzáolvaszák a történelmi adattárakhoz.

Nagy Lajos idejéből ne felejtsetek Arany János Toldiját. De Kálti Márk, Küküllői János, Thúróczy János, Heltai Gáspár krónikáit, Petőfi Sándor, Arany János, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Benedek Elek, Móra Ferenc, Gárdonyi Géza és mások írásaiban is keressétek a magyarok történetét. És a magyar népmondák kötetét is lapozgassátok. Ezekben ugyan kevesebb a vagyonért és hatalomért vívott kíméletlen vetélkedés, de sok szép történet taltok bennük a magyar igazságért és a csendes megmaradásért folytatott harcokról a büszke, Kárpátok övezte hazában.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

A nyugati régióban Svédországban jónak mondható az anyanyelvi oktatás, de az Európai Unióban jobb is lehet. Mert kell! Folytatjuk előző számunkban kezdett sorozatunk. Nevelők, szülők tanulságos hozzászólásait reméljük és várjuk.

A Padlás kis közössége

Harmadik évadját nyitja meg a Kultúrfórum Játsszóháza. Óvodáskorú gyerekek találkoznak hetente, hogy beszélgetve, mesefilmet nézve, táncolva, énekelve, körjátékban lépegetve ismerkedjenek egymással, gyakorolják anyanyelvüket, gazdagítsák szókincsüket és egyszerűen "csak" jól érezzék magukat magyar társaikkal. Ábel, Kata, Veronika, Alex, Zsófi, Albert, Tamás, Stephanie, Hanna és a legkisebbek: Péter, Palika, Casper valamint az olykor felbukkanó érdeklődő gyerekek immár egy kis állandó közösséget alkotnak.

A szülők is összetartanak; összeköti őket a közös téma: a gyermeknevelés, de rengeteg megbeszélnivaló akad a szabadidő eltöltése, a munkahely vagy az utazások kapcsán is.

Olykor hűtlenül elhagyjuk a Padlást - elmentünk a botanikus kertbe, bábszínházba, babakiállításra, a konyhába sütögetni, a lundi és az új hjärupi gyermekkönyvtárba, álarcosbálba, játszótérre, az évad végén Ljungbybe, hogy az ottani játszóház gyermekeivel, azok szüleivel ismerkedjünk.

Az közös játék, a barátkozás otthonukban is folytatódik - a gyerekek meghívják egymást születésnap bulikra.

A Játsszóház nyitva áll minden érdeklődő előtt.

A foglalkozásokat a montessori-pedagógia elvei, módszerei alapján tartjuk - a gyermek áll a központban. Célunk az önálló, tevékeny, közösségben munkálkodó személyiség kialakítása és a gyermek nyelvi fejlődésének segítése előkészített környezetben. Tehát munka folyik, alkotómunka.

Mint a Játsszóház egyik vezetője elmondhatom, hogy kis alkotótársaim komoly fejlődésen mentek keresztül az elmúlt két évben, a rendszeres összejövetel és a foglalkozások figyelő, gondolkodó, együttjátszani tudó gyerekekké formálták őket.

Ha kíváncsi vagy ránk, gyere a Padlásra...!

Boross Katalin

Anyanyelvi táborban

Az Őrszavak – Custos Nyelvapolók 2007-es anyanyelvi tábora ismételtén sikeres volt. A gyermekek száma az idén 64, akik az egyesület kínálta svédasztalról bátran szedegethettek. Az egyesület beszámolója szerint, „a tábor témája a nemzeti,- nyelvi és személyi azonosság”. A gyermekek tudásuk és érettségük szerint külön csoportokba osztották.

A délelőtti előadások alatt a magyar nemzet fogalmával, nemzeti jelképekkel, történelemmel, hagyománnyal és kultúrával ismerkedtek. Az elméleti oktatások mellett a gyakorlati tanítás a következő területeket fedte: sport, kézimunka, festészet és rajz, magyar népmeseolvasás, néptánc és posztóvarrás. A játék sem maradt ki a napirendről, s az ott egybegyűltek naponta magyaros ételeket ehet, ezzel is gazdagítva a magyar hagyományokról való ismereteiket. A magyar ízeket, mert nem szokta meg, nem mindegyik gyerekek szerette. De mivel megszokták a mobiltelefonálást, a szülők hívásai gyakorta elterelték figyelmüket a tevékenységektől.

Az anyanyelvi tábor a kívülálló szemével nézve megdöbbentő erőfeszítésekkel igyekezett, hogy a táborozás rövid ideje alatt a következő esztendőben sorra kerülő találkozásig hatékonyan a gyerekekbe „sulykolja” a hasznos tudnivalókat.

Tóth Ilona táborvezető beszámolójából tudjuk, hogy jelen volt a táborban: Tompa Anna, az Őrszavak elnöke, Bihari Szabolcs SMOSZ elnök, Tóth Ildikó az Őrszavak titkára, Nagy Gábor lelkes, Nagy Zsuzsanna, Écsi Gyöngyi, Huzella Péter, Császár Sándor és Kárpáti József csoportvezetők, Gaal Zsuzsanna, Palcsó Attila, Szurkos Ildikó, Sinai Enikő, Imre Péter, Újvári Csaba, Zölei Sándor és mások.

A szakács nehéz feladatát Szűcs Sándor és neje Katalin látta el. Beszerező Tompa Andrea volt.

Jövőre is szívesen várja a gyerekeket az Őrszavak.

B.L. A

ÚTON

Utolsóként érkezik Európába egy nép 896-ban. Erre az időre az ősmagyar törzsek már félig katonai, félig nomád néppé alakultak, akiknek a táplálékát vándorlásaik során a mindenkori környezet adta. Őseink belső-Ázsiából indultak és útjuk során a Volga mentén különböző népekkel kerültek szoros kapcsolatba, ahol lehetőségük nyílt a földművelésben és az állattartásban tovább fejleszteni korábbi tudásukat.

A vándorló életmód speciális étkezési formát kívánt, nagy szerepet játszott a tartósítás.

A gyúrt tészta különböző változatai például sokat jelentettek a pusztán élő embereknek. A tarhonya a mai napig használatos nem csak magyarföldön, hanem az Ázsiában rekedt jogur vagy jagur néven ismert, ma már csak 10000 körüli lelket számláló közösségben is.

A nomád seregek ellátását nem bízták a véletlenre, tartósított hússal könnyedén tudtak hatalmas távolságra jutni. Míg más seregeket az étkezés biztosítására marhacsordák kísérték, addig a magyarokat váltólovak serege követte. A hús tartósítását a napra és a szélre bízták: a feldarabolt, megfőzött húst kiterítették egy széljárta és napsütötte helyre, ahol rövid időn belül kiszáradt. Utolsó műveletként pedig porrá zúzták és bőr- vagy vászonzacskóba kötve a nyereghez erősítették.

A magyarok gyakran készítettek levest a tarhonya és a hús „konzervből”, amit még az úton talált gombákkal, gumókkal és különböző termékekkel ízesítettek, gazdagítottak. Mondhatnánk, hogy ez volt a tasakos leves őse.

A leves fogyasztása vallási eredetre vezethető vissza és ezért volt lényeges, hogy még az úton lévő ember is tudja fogyasztani. Cey-Bert Róbert Gyula írta:

„A honfoglalás kori magyar konyhát nem lehet összehasonlítani a nyugat-európai konyhákkal, mert konyhafilozófiája teljesen más volt és gasztronómiai szempontból sokkal magasabb szinten állt, mint a korabeli európai konyhák. A magyar konyhára mindekelőtt a főzés a jellemző, miként a türk és más keleti népek konyhaművészetében is ez a lényeges vonás. Míg nyugaton inkább sütnek, keleten inkább főznek az emberek; ez az alapvető különbség a gasztronómia tekintetében.”

ben.”

A keleti filozófia az ellentétek elfogadására, létezésére tanít, a nyugati pedig a dolgok átalakítását vallja, erre utal az ételek sütéssel történő elkészítése is. Őseink viszont a főzéssel igyekeznek kiegyenlíteni a hiányt, harmóniát és egyensúlyt teremteni az anyagok és ízek terén. A magyarok ételére a pentaton (édes, savanyú, sós, keserű és erős) ízek harmóniája a jellemző. A másik nagyon fontos tényező, hogy az áldozati étel elkészítésekor jelen kellett lennie az öt alapelemnek: a fémnek (amiben az étel készül), a fának (mely nélkül a tűz kihunytna volna), a földnek (amin a lábakon álló üst -a mai lábatlan lábos őse volt), és az elmaradhatatlan víznek (amivel az étel készült). Ezért törekedtek őseink arra, hogy étkezésük nagy részét a levelek, kásák és szaftos, inkább párolt, mint sült húsok alkossák. Ételeikben egyetlen íz sem vált dominánssá, s éppen ettől voltak jó ízűek, élvezetesekek.

Nem zárták ki a süstést sem, például így készült rozslisztból a hamuban sült bodag, ami nem más, mint az útravalóra készült és a népmesékből jól ismert hamuban sült pogácsa. Egy másik variáció szerint a tésztát lapos kövön lepény formára sütötték, s köre leppencsnek hívták. Csíkbán és Háromszékben még a mai napig is így hívják; lepény.

A letelepedést követően is olykor-olykor szükség volt arra, hogy az országon belül, egyik helyről a másikra utazzon valaki. Két lehetősége volt, vagy lovon vagy pedig lovas kocsin tette meg az utat. Természetesen az utak még nem voltak kiépítve, így elég hosszúra nyúlt egy-egy ilyen vállalkozás, különösen ha esőben vagy hóban közlekedtek.

Csáktornyan esett meg egyszer, hogy egy futár érkezett Bécsből, a császártól: „hívatta öfelsége Bécsbe, tanácsba az urat, s Zrinyi el is végzé, hogy csak postán, kocsikon mégyen; Zichyt, egy inast, deákot és szakácsot akart vinni, s elvitte volna Bethlent is, de szép őszi üdő járván előbb még vadászni mentek erdei disznókra. A Muraközbe Bethlen is szakácsával érkezett, aki a romos falu láttán igénybe vette az egyetlen még használható viskót és nekilátott a dolgának; mindjárt fanyáron pecsenyét kezdett sütni. Azonban hiba volt a romos kéménnyel és rögtön tűz keletkezett. Bethlen amint látta, hogy itt már nem lehet mit tenni, menekülésnek indult és biztatta a szakácsot is, hogy minél előbb ugorják a lóra. Szegény szakács egész úton a kezében hozta a megmentett hússal teli nyársakat, míg nem vissza érvén

a végcélnál végre befejezhette a süstést.” Így volt lehetséges, hogy 1664 novemberében Csáktornyan, a történetek után, kezét rázott a horvát bán és a leendő erdélyi kancellár. S ekkor találkozott mindkettő szakácsa is; az egyik a dunántúli, míg a másik az erdélyi konyhát képviselte. Lehetséges, hogy pont arról a szakácsról esett itt szó, aki később megírta a *Szakács mesterségnek könyvecskéje* című művet, amelyben betekintést nyerhetünk a csáktornyai Zrinyiudvarba.

Az utazás sokszor napokig tartott, amit sem a lovak, sem pedig az emberek nem bírtak pihenő nélkül megtenni. Ezen könnyítették az útszéli fogadók, ahol meleg ételt és szállást biztosítottak a betérőknek.

Azonban Rotterdami Erasmus írásai-ban olvashatjuk, hogy a fogadókbán senki sem törődött vele. A szobában csak egy ágy volt és az ágyneműt legalább fél éve nem cserélték ki. Az evésre is 4-5 órát kellett várnia és akkor is valami felmelegített húslében ázott húst és kenyérdarabokat kaptak.

A római birodalomban jól kiépített utak mentén sorakoztak a fogadók, ahol szállást, ételt, fürdőt, sőt még váltó lovakat is lehetett kapni. Azonban a római birodalom széthullásával ezek a szolgáltatások is megszűntek.

A középkori monostorok a királytól, sőt magán személyektől is részesültek adományokban, melyeknek fejében szállásadási kötelezettségük volt. Minden utazónak legalább három napig teljes ellátással szállást kellett biztosítaniuk.

A megelégnélő forgalom miatt azonban ez nem tarthatott sokáig, így ismét fogadókat építettek. A színvonaluk nagyon eltérő volt. Sok helyen kora reggel megfőztek egy nagy konder levest, amit a tűzhely fölé akasztottak és a betérő vendég abból kapott egy adagot, amit kenyérdarabokkal sürített. Akik inkább valamelyik szalmakazal tövében vagy egy tisztás szélén szálltak meg, elővették az otthonról hozott szalonnát, hagymát, több napos kenyeret. Az sem volt ritka, hogy a szalonnadarabot beirdalták és a hátsó bőrös részébe pedig ágat szúrtak, így sütötték finom ropogásra a lehullott faágakból készített tűzön.

Nádasdy-Farkas Irén

Folytatás a 20. oldalon

Lázár Júlia

A szegény kislány

Volt egyszer, elég régen volt egy kislány, akit Amáliának hívtak. Falun lakott, családja gazdag volt, de ő szegény volt. Mindent magának kellett végeznie. Főzött, takarított, teheneket fejt, bárányokat etetett. Apja és anyja semmit sem csináltak. Csak Amália dolgozott. Új ruhát nem kapott, a régit viselte, abban is aludt. De a szülei minden nap új ruhát viseltek. Minden áldott nap, amikor hazatértek a városból a szegény leány megkérdezte, hogy neki hoztak-e valamit. Azt felelték. „Találd ki!” Amália pedig azt felelte, hogy igen. És erre az anyukája azt mondta: „Felejtsd el!” Így folyt Amália élete, és nem lett jobb, hanem csak rosszabb.

A kedves néni

Hallja az egyik nap, hogy az anyukája beszélget valakivel. Kérdi később az anyukáját, ki volt az? – Menj dolgozdra! – kiáltotta az anyukája, és Amália folytatta a munkáját. „Sanyinak adok előbb ennivalót, aztán megfejem Birgittát – gondolta Amália. Sanyinak hívta a lovat, Birgittnek a tehenet. Aztán következett a többi állat. Miközben etette az állatokat, látta, hogy jön egy néni, bemegy a házba és az anyukájával beszélget. Ő is bement utána. „Szegény lehet, mert úgy néz ki” – gondolta Amália. A néni Amália felé fordult, aztán súgva kérdezett valamit az anyukájától. „Mérgeesen sugdolóznak” – gondolta Amália. A néni aztán Amáliára mosolygott, és ő visszamosolygott rá. Azután az anyukájára nézett és gyorsan kiszaladt, hogy folytassa a munkáját.

A néni kijött a házból, és bement a nyári konyhába. – Itt nem szabad – szólt Amália miután utána ment a konyhába, aztán az anyukájához szaladt és elmondta, hogy a néni ott van a nyári konyhában. – Én mondtam neki, hogy ott takarítson – mondta az anyukája.

– Különbem nem néninek hívják, hanem Rózsának – mondta még az anyukája.

– Jól van, de ezt én honnan tudtam volna – mondta magában Amália mérgeesen, és átment a nyári konyhába, hogy Rózsai mamától bocsánatot kérjen.

– Nem baj, mindenki elcsinálja magát párszor – mondta Rózsai mama.

– Miért takarítasz itt? – kérdezte tőle Amália.

– Azért, mert itt fogok lakni – mondta

Rózsai mama.

„Szóval beköltözik?” – gondolta Amália.

A beköltözés

– Hát nem jó, hogy itt fogok lakni? – kérdezte Rózsai.

– Dehogynem – hazudta Amália.

– De miért kell, hogy itt lakjál? – kérdezte Amália.

– Hát nem mondta anyukád? – kérdezte Rózsai.

– Nem mondta. Nekem semmiről sem szabad tudnom – felelte Amália.

– Ha nem mondta, hát én elmondom, hogy azért fogok itt lakni, mert itt fogok dolgozni szolgaként. Anyukád, apukád és a te szolgád leszek – mondta Rozi mosolyogva. És beküldte Amáliát a házba, hogy megnézzze, mit vett neki az anyukája.

– Nekem? Na azt felejtsd el! – mondta szomorúan Amália.

Hát hogyan? – kérdezte a néni.

Amália története

– Na akkor mondom – mondta Amália.

– Mondjad, csak mondjad – mondta Rozi néni várakozóan.

– Amikor kicsi voltam sok szép dolgom volt. Anyukám mindig vett nekem ezt, azt, amit kértem. És egy szép palotában laktunk. Szerettem volna egy háziállatot. Mondta az anyukám, hogy kaphatok. Kérdeztem, hogy szereti az állatokat. Azt mondta, hogy szereti őket, és azt kérdezte, hogy milyen állatot szeretnék, és én azt mondtam, hogy kutyát, és aztán vettünk egyet, és ott lakott velünk. Aztán az egyik nap jött az apukám és az anyukám, és azt

mondták, hogy eladják a kutyát, de én nem akartam, és akkor ők azt mondták, hogy ezután kinn fogok lakni és én leszek a szolga. Nem hittem el. Kimentem és ott álltam egy kicsit, aztán visszamentem volna a házba, de nem engedtek be, és azt mondták, hogy kinn kell maradjak és szolga leszek a kutyámmal együtt. És most is kinn lakom a kiskutyámmal.

– Jajistenem, szegény gyermek! – mondta Rozi néni.

A megjavulás

Egy szép napon, Rozi mama és Amália az udvaron rendezgetett. Jött az Amália anyukája.

– Gyere beszéljessünk – mondta.

– Engem hívsz? – kérdezte Amália.

– Igen, igen, siess! – mondta az anyukája.

Bementek a házba.

Azt akarom mondani – kezdte sírva az anyukája –, hogy úgy érzem, mi nagyon rosszul bántunk veled, amikor olyan kicsi dologért, hogy kell neked az a kutya, kiraktunk a házból. – Miért bántatok így velem? – kérdezte Amália.

– Nem tudom... Nem tudom. – mondta az anyukája és megölelte.

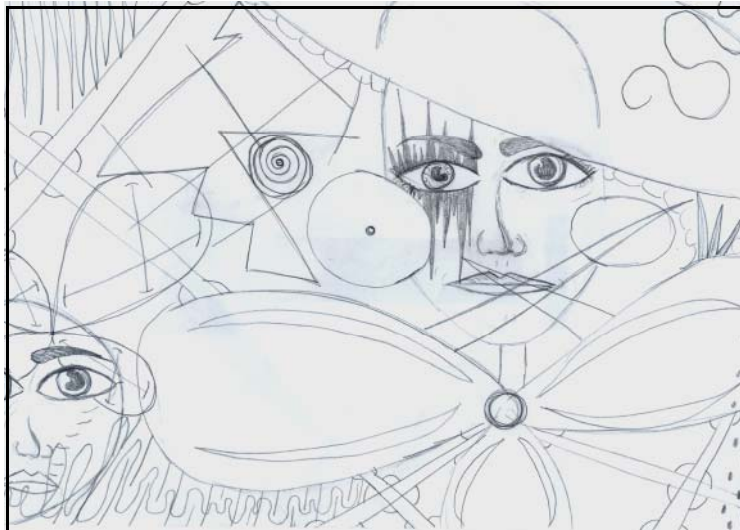
– Akkor most barátok vagyunk? – kérdezte Amália.

– Igen – mondta az anyukája, és megígérte, hogy ezután minden másként lesz. – Pfuj, de büdös vagy! – mondta azután és azt ígérte, hogy új ruhát vesz Amáliának.

– Jó lesz! – ugrándozott örömeiben Amália.

Rögtön indultak a városba. Amint kiléptek az ajtón, Rozi néni Amáliára kacsintott, aki visszakacsintott rá.

– Anyu, most beköltözhetek majd a palotába? – kérdezte Amália.

Lázár Júlia rajza

Indul az Ághegy Rádió

Egy régi kép a LIFS keretében működő Liget Rádió, az egyetlen svédországi magyar adás hőskorából. Helyszíni közvetítés lundi főtérről. Balról jobbra: Ajtony László, a kezdeményező, egy ösztöndíjas kolozsvári egyetemi hallgató lány, Tar Károly, a szerkesztő és Fodor Béla.

Folytatás a 18. oldalról

Évszázadokon keresztül voltak olyan munkák, ahol csak a szabad ég alatt lehetett étkezni. Többek között a halászok, a juhászok vagy a kubikusok körében. A bogrács az őshazától kezdve hozzátartozott az ételkészítéshez, hiszen csak tűzrakásra alkalmas helyet kellett találni és máris kezdődhetett a főzés. Bográcsban sokféle ételt, de általában leveseket, szaftos húsokat, paprikásokat (tésztával vagy krumplival) készítettek. Az igazi halász például, aki értette a dolgát, mindent egyszerre belerakott a bográcsba, feltette a tűzre, és elment hálót teregetni. Mire vissza-

jött, pompás halászlé várta, melyben az ízek tökéletes harmóniát alkottak. A reneszánsz és Amerika felfedezése, valamint az eszközök fejlődése óriási változást hozott a gasztronómiában. Ebben az időben végre már nem csak a túlvilági élet foglalkoztatta az embereket. Az évszázadok és a történelmi események közben megállíthatatlanul rohantak tovább.

A változó világ, az urbanizáció és a zaklatott életmód miatt egyre többen vágyunk vissza a természetbe. Szabadidőnk egy részében szeretnénk minél távolabb lenni a nagyváros zajától. Nyugalmat keresünk hétvégi házukban. Szívesen járunk campin-

Novemberben, a LIFS Över Gränsér Rádió magyar adása mellett (Liget Rádió), beindul az Ághegy Rádió.

Minden vasárnap 13 órai kezdettel, az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam hangos kiadását hallhatják az FM 99,1 MHz hullámhosszon. Versek, novellák, folytatásos regény követik egymást a műsorban. Jelenkori írók, költők és művészek, a skandináviai értelmiségi élet jeleseit mutatja be az adás. Lesz rádiójáték, interjú, beszélgetések, svédországi magyar zeneszerzőktől műveiből ízelítő.

Többek között: *A hódtavi újtelepek*—Bernhard Nordh regénye, Bartha István (Svedala) fordításában. Az első adás érdekessége, az a most időszerű beszélgetés, amit Fodor Béla táncház alapítóval, hallhatunk a táncházmozgalom három évtizedéről.

Az adást Tar Károly és Lőrinczi Borg Ágnes készítik.

gezni, kirándulni. Ilyenkor, talán a megváltozott környezet hatására, más-milyen ételekre vágyunk. Előtérbe kerülnek a grill- és bográcsételek vagy az ősi módon, a tábertűznél megsütött, hagymával tűzdelt szalonna. Azonban ne ragadjunk le a mostanság divatba jött BBQ számunkra idegen ízeinél, hanem próbáljuk elővarázsolni ősünk jellegzetes aromáit. A magyar ételekbe új ízt hozott a paprika. De csak azért, mert beleillett az ősi pentaton ízvilágba. A gulyás népszerűségének csak egyik oka a szép, tetszetős színe. A másik ok az ősi, magyar alapanyagok és a hozzá tartozó fűszerek, mint például a vörös-és fokhagyma, a kömény, a tárkony használata. Valamint csak a magyar konyhára jellemző tejfől, pl. a babgulyásba vagy a palóclevesbe. Ezek együttes alkalmazása adja a magyar konyhára jellemző íz-világot, amit sehol másutt nem találunk meg. Az utóbbi években megrendezett történelmi, nyári lovas-napokon igyekeznek a játékok mellett a régi magyar ízeket is elővarázsolni és a nézőkkel megismertetni, hogy minél többen kedvet kapjunk ősünk izaharmóniájához és ezzel életre keltsük és ápoljuk ősi hagyományainkat. Ezekkel az ősi-új ízekkel otthon is próbálkozhatunk, biztos sikerre számíthatunk családjunk és barátaink körében.

Magyar Liget www.hhrf.org/magyarliget

Szerkeszti:
Lőrinczi-Borg Ágnes
agnesborg@yahoo.se

Főmunkatárs:
Dr. Békassy N. Albert albert@refnet.cz ; Kovács Ferenc
ferenc.kovacs@media.uio.no; Tar Károly tar.karoly@gmail.com

Fiókszerkesztőségek:

Izland: Katona Mária katona01@hotmail.com; **Koppenhága:** Lázár Ervin Járkáló és a Látókör tagjai, hamv.laz@get2net.dk; **Lund:** Boross Kálmán borosskalman@hotmail.com; **Malmö:** Dr. Szalontai Éva evaszal@axelero.hu

Honlapszerkesztő: Balázs Viktória

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek.

A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a lundi magyar egyesület és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.